

Recenzii

binele evanghelic, deoarece firea noastră nu se află în curăția sa cea dintru început, ci în starea de cădere, în care binele este amestecat în noi cu răul. Ca atare, binele acesta, dacă nu este îndreptat și curățit prin Evanghelie, nu este bun de nimic în sine și este nevrednic de Dumnezeu”. Volumul reușește, prin temele vaste și tratate cu sensuri duhovnicești profunde, să arate ce gânduri și ce fapte trebuie să aibe omul pentru a se face părtaș bunătăților făgăduite, făcând mereu apel la adevărul evanghelic, prin trăirea duhovnicească, pe care viața lui cea sfântă a mărturisit-o.

Diac. Drd. Ioan-Paul Crîngașu

Tomáš Špidlík, *Inima și Duhul în învățătura Sfântului Teofan Zăvorâtul. O fenomenologie ascetico-mistică*, trad. Maria-Cornelia Ică jr, Editura Deisis, Sibiu, 2011, 396 p., ISBN 978-973-7859-71-6

„Mi-am găsit inima! [Inveni cor meum]”. Acest strigăt de bucurie al Proorocului se preface într-o jubilară a ființei umane care poate da răspunsul cel bun atunci când „Stăpânul ne spune: Dă-mi inima ta!” (cf. Pr 23, 26). Aceasta pentru că toate gândurile, sentimentele și voința omului se ivesc dintr-un adânc al persoanei sale, din „eu”-ul său, dintr-un centru religios pe care în limbaj comun îl numim *inimă*. (p. 7). „Noțiunea de inimă, scrie Boris Vișeslavțev, ocupă locul central în mistica, în religia și poezia tuturor popoarelor”. Dacă religia e o relație personală cu Dumnezeu, atunci adevărata întâlnire cu El nu e posibilă decât în „adâncul” eu-lui, în adâncul inimii iar Dumnezeu e sensibil pentru inimă (Pascal).

Regretatul teolog Tomáš Špidlík – care dorește prin volumul de față, să restituie tipologia unei gândiri duhovnicești ce poate fi înțeleasă drept o „fascinantă fenomenologie ascetică și mistică a inimii și duhului” din care se cristalizează admirabila viziune despre om a Ortodoxiei – nici nu putea să aleagă pe cineva mai potrivit pentru studierea inimii decât un autor rus, trăitor într-un mediu unde se vorbea peste tot în jurul său despre inimă (*paza inimii, atenția la inimă, curăția inimii, gândurile și dorințele inimii, rugăciunea inimii, descoperirile inimii, prezența dumnezeiască în inimă*). Această personalitate duhovnicească și teologică prin excelență, care a avut un rol decisiv în promovarea programului „întoarcerii la Părinți” și al reînnoirii în duh a Bisericii Ruse din veacul XIX a fost nimeni altul decât Teofan Zăvorâtul (1815-1894), prin excelență „teolog al inimii” în peisajul Ortodoxiei moderne. Bun cunoscător al tradiției vechi răsăritene și în special al Părinților greci, unul din povățuitorii clasici ai tradiției ortodoxe, așezat printre cei mai buni reprezentanți ai literaturii duhovnicești ruse, Teofan – episcopul ascet, deținător al unei biblioteci cu cărți în toate limbile, printre care se regăseau operele lui Kant, Hegel și Fichte – a fost un teolog bine instruit (cunoștea greaca veche, dar și engleza, franceza și germana) și un scriitor neobosit (opera sa numărând 466 de titluri).

Luată drept emblemă de mulți autori răsăriteni pentru a ne aduce aminte care este temeiul vieții creștine (p. 9), *inima* – acest element spiritual central – văzută prin pupila experimentată a episcopului-ascet din Vișen și înțeleasă apoi în lectura monografiei părintelui Špidlík, se oferă omului contemporan, prin studiul de față – apărut la Editura Deisis în

traducerea dnei Maria-Cornelia Ică jr – ca „o veritabilă busolă în călătoria duhovnicească” spre sine însuși, „spre locul inimii și viața Duhului” (Arhidiacon. Ioan I. Ică jr).

Pr. Drd. Cătălin Crișan

Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Megheșan, *Rugăciunea lui Iisus: mijloc terapeutic de purificare a minții*, Editura Universității din Oradea, 2010, 277 p.

Constituindu-se ca temei al spiritualității ortodoxe, sau „coloana ei vertebrală”, cum spune Nichifor Crainic, despre „*rugăciunea lui Iisus*” sau despre metoda „*sfinței rugăciuni și atenții interiorizate*” s-a scris foarte mult de-a lungul vremii. Părintele Profesor univ. dr. Dumitru Megheșan, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Oradea, tratează același subiect dintr-o perspectivă adaptată vieții omului contemporan, debusolat oarecum în relativismul vieții, determinată de angoasa specifică epocii postmoderne, ancorată cu precădere în economic, financiar și comercial, animat de supertehnologie, în detrimentul dimensiunii spirituale a vieții omenești...

Cartea sa reușește să pună în valoare mintea, ca loc central al vieții sufletești în determinarea spirituală menită să împlinească căutările febrile ale omului contemporan.

Cartea este structurată în opt capitole, după cum urmează:

Capitolul I, „*Problematika lumii contemporane*” (p. 15-71) se referă mai întâi la motivele care au determinat dezbaterile temei referitoare la Rugăciunea lui Iisus. Se analizează apoi starea de sănătate a minții ca dat al creației divine, urmată de îmbolnăvirea ei ca traumatism psihic, în urma căderii omului în păcat.

Capitolul II analizează „*Patologia minții căzute*” (p. 71-101), manifestată prin pervertirea cunoașterii, perceperea contorsionată a realității, inversarea itinerarului rațional al minții, derivarea dorinței și pervertirea plăcerii.

Capitolul III, „*Factorii de sanogeneză psihică*” (p. 101-146) are în atenție acțiunea de psihoprofilaxie și raportul ei cu rugăciunea minții, precum și mistagogia pornirilor primite ale omului.

Capitolul IV prezintă „*O pledoarie pentru rugăciunea minții*” (p. 146-175), iar *capitolul V* privește în concret „*Rugăciunea lui Iisus sau potrivirea minții umane la mintea lui Hristos ca stare de metanoia chenoitică*” (pag. 175-185); urmat de *capitolul VI* referitor la „*Terapia psiho-fizică prin rugăciunea minții*” (pag. 185-245).

Ultimul capitol se constituie ca „*Propunere de reorientare a vieții omului sufocat de civilizație: drumul spre îngeri*” (p. 245-261), iar în partea finală, constituită în *capitolul VIII*, este prezentat *Acatistul Sfântului Ioan Bogoslovul*, ca „revenire la starea de feciorie a minții” (p. 261-277), aparținând Preacuviosului Părinte Daniil de la Rarău (Sandu Tudor), mentorul „*Rugului Aprins*” de la Mănăstirea Antim.

Chiar și numai acest enunț sumar al principalelor probleme dezbătute, oferă posibilitatea de a aprecia conținutul variat și plin de sens al prezentului studiu, ca pe un îndreptar menit să lumineze sufletul cititorului, orientându-l spre un orizont veșnic deschis al devenirii sale axiologice; determinându-l să părăsească labirintul căutărilor pătimașe, spre a primi lumina